

Citation style

Beer, Kamil: Rezension über: Pavla Horáková / Jiří Kamen, Přišel befel od císaře pána. Polní pošta – příběhy Čechů za první světové války, Praha: Argo, 2015, in: Český časopis historický, 2018, 1, S. 304-305, DOI: 10.15463/rec.1256102516

český časopis historický

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

techniky. S jiným problémem se potýkala Velká Británie. Anglický průmysl se dlouho zdráhal upřednostnit teoreticky vyškolené inženýry a dával přednost lidem z praxe. Technické školství si tak muselo vydobýt důvěru průmyslu, že se jím školení odborníci mohou vyrovnat odborníkům vyškolným praxí. Každý národ tak tvořil svůj, avšak v mnohých ohledech podobný, monde nouveau a elektrotechničtí odborníci si v něm nárokovali přední místo.

I když cílem publikace nebylo podat ucelené světové dějiny dané problematiky, je nutno poznamenat, že poskytuje velmi široký záběr a množství zastoupených zemí je úctyhodné. Celkem mimo českých zemí a Slovenska je ve druhé a třetí části publikace představeno dalších 15 zemí a oblastí, z nichž je 12 evropských (Rusko, Anglie, Švýcarsko, Itálie, Belgie, Německo, Španělsko, Portugalsko, Bulharsko, Rumunsko, Řecko a Francie), jeden se váže k severní Africe a dva jsou americké (Brazílie a Spojené státy americké).

Čtvrtá část popisuje způsoby výzkumu pro doložení dobových praktik ve výuce elektrotechniky (vynálezy mezi vědou a technikou, kde autorka Christine Blondel vyvrací např. mýty utvořené okolo zakladatelů elektrotechniky, jako byl Ampère či Faraday) a pro badatelské výsledky při prezentování elektrotechnických přístrojů (např. v Musée EDF Electropolis, Claude Welty).

Jednotlivé příspěvky o národních elektrotechnických systémech umožnily editorům podat nástin badatelského a metodologického směřování v oblasti historie elektrotechniky a především v segmentu historického vývoje elektrotechnického vzdělávání a formování napříč evropským, africkým a americkým kontinentem. Odpověděly na otázky formování a úlohy elektrotechnických inženýrů v budování elektrických systémů a sítí

jednotlivých nových (moderních) národů, a otevřely tak cestu k další výzkumné práci v oboru a k budoucímu vydání ucelených světových dějin této problematiky.

Pavel Borkovec

Pavla HORÁKOVÁ – Jiří KAMEN

Přišel bejel od císaře pána: polní pošta – příběhy Čechů za první světové války

Praha, Argo 2015, 291 s.,

ISBN 978-80-257-1675-5.

Se stoletým výročím první světové války se na českém trhu objevuje řada publikací deníků či válečných spisů vojáků z této doby. Syntetickou publikaci několika těchto textů zpracovali redaktoři Českého rozhlasu Vltava Pavla Horáková a Jiří Kamen v knížce o příbězích Čechů za světové války. Obsah je členěn do kapitol po pěti válečných letech. Každou kapitolu doprovází úvodní sumář zásadních událostí toho kterého roku a shrnutí informací z vojákých deníků, citovaných v textu. Následují zápisky devíti vojáků, kteří postupně popisují své příběhy všech válečných let. Přetištěné deníkové záznamy doprovází fragmenty vzpomínek některých (tehdejších či budoucích) osobností veřejného života, jako byl novinář Jan Herben nebo spisovatelka Jarmila Glazarová. Vybrané záznamy se vhodně doplňují pokrytím odlišných zkušeností: seznámí nás se situací např. v ruském či italském zajetí, s formací legií ve Francii nebo s českým svědectvím o arménské genocidě v Baku. Podobně je pokryto i rozličné vnímání vyhlášení a konce války na různých frontách.

Text doprovází dobové obrazy: válečné pohlednice a plakáty, poštovní známky, fotografie dobových novin a snímky z fronty. Jak léta v knize plynou, oficiální c. a k. materiály

nahrazují české legionářské grafiky Vojtěcha Preissiga, z nichž jednu najdeme také na obalu knihy. V díle dále najdeme snímky dalších deníků, které přepsány nebyly, ale čtenář má možnost přečíst je v původním dochování. Přidanou hodnotu mají též exkursy, začínající vždy školním diktátem z válečného Rakouska-Uherska. Na něj navazuje pojednání o podobném tématu jako v diktátu. Diktát popisuje idealizovanou realitu, návažný text kontrastně to, „jak to bylo doopravdy“. Mezi témata cvičení patří různé fenomény války, jako např. zvířata na frontě, „švejkovské“ příběhy, Rumburská vzpoura, vánoce na bojišti nebo dobové „fake news“. Na konci knihy nalézáme životopisné medailony autorů deníků, ediční poznámku, poděkování a obsah.

Jako prameny byly použity deníky, reflektující život ve válce; metodicky se tedy jednalo o zpracování privátního narativu. Autoři knihy ne vždy snadno rozhodovali, jak správně zredigovat jazykově různorodé zápisky. V denících se setkáme s řadou germanismů a se směsí českých a německých výrazů. Autoři tak stojí před otázkou, zda germanismy počesťtit nebo alespoň dovysvětlit. Některé deníky nadto již rodinní příslušníci vojáků zredigovali, jak vysvětluje ediční poznámka. Autoři se rozhodli rozlišnosti v jazycích ponechat a výsledkem této snahy je amalgám stylisticky odlišných textů, v nichž je vidět autentické vyjadřování různě vzdělaných vrstev té doby. Řadu v knize použitých pramenů autoři využili také v rozhlasovém vysílání „Polní pošta“. Dílo si neklade ambice poskytnout odborné rozkrytí problematiky nebo předložení odpovědi na zásadní otázky první světové války; jeho hlavním cílem je podat o válce autentické svědectví osob zatažených do světového konfliktu, a to v populárně naučné podobě. Zajímavé deníkové čtení doprovází medailony o historických reáliích války

a v tomto historicky osvětovém směru je i hlavní význam úspěšné knihy.

Kamil Beer

Jaroslav HRDLIČKA

Životem a dílem historika

Františka Michálka Bartoše

(= Pontes Pragenses, sv. 76)

Praha – Chomutov, Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy – Nakladatelství L. Marek 2015, 133 s., ISBN 978-80-87127-73-5.

Publikace je příspěvkem pro poznání díla kdysi významného, pozapomenutého historika a husitologa. Jde o soubor autorových – přepracovaných a doplněných – textů, věnovaných F. M. Bartošovi, které byly uveřejňovány na počátku třetího tisíciletí. Hrdlička chce takto přispět k hlubšímu pochopení života a díla tohoto historika i k bádání o dalších žácích V. Novotného, mezi něž Bartoš náležel.

Autor nejprve stručně připomíná Bartošův životopis: Zmiňuje jeho studium historie na FF UK, završené roku 1912 disertací o Petru Chelčickém, i Bartošovu učitelskou praxi v letech 1914–1931. Po svatbě s Jarmilou Michálkovou (pocházela ze starého učitelského rodu) se Bartoš rozhodl přidat si po vzoru TGM jméno Michálek. Bartošovy habilitační pokusy na FF UK byly pro odpor (není šťastné užívat v tomto případě slovní obrat „díky odporu“) Josefa Pekaře neúspěšné. Hrdlička zdůraznil, že tu hrály roli ideové důvody: Pekař se zřetelně vymezoval vůči husitství a Masarykovu pojetí smyslu českých dějin. Zdařila se však habilitace na Husově československé evangelické bohoslovecké fakultě v Praze v roce 1922; od roku 1937 se tam stal Bartoš řádným